

ДИМА

ИЖАЧОК

Д І М А

І Ж А Ч О К

Націоналістичне Видавництво в Європі

Париж 1958

Ілюстрації Ю. Кульчицького

Copyright 1958 by Première Imprimerie Ukrainienne en France
3, rue du Sabot, Paris 6^e

Ї Ж А Ч О К

Маленький Їжачок вийшов з мамою і татом на прогулянку.

Їжачок був дуже радий: адже це вперше він вийшов із лісу в широке поле. У полі було багато м'якої трави і чарівних пахучих квітів, яких маленький Їжачок ще ніколи не бачив.

Йому було всього два місяці і батьки мушили майже на кожному кроці робити йому зауваження:

— Обережно, тут яма!

-- Це місце дуже небезпечно, його краще обійти.

— Дивись під ноги, не наступай на колючки!

Коли вони підійшли до горбочка, на якому росло багато білих квіточок-ромашок, мама сказала Їжачку:

— Зараз я покажу тобі, як треба скочуватись з горбочка, щоб скоротити шлях і час.

Вона згорнулася клубочком і — не встиг Їжачок опам'ятатись, — була вже далеко від нього. Тато-Їжак сів собі збоку на пеньок і спостерігав за наукою сина.

Маленький Їжачок, так само, як мама, згорнувся клубочком і покотився вниз із горбка. Зразу він злякався трохи, та незабаром уже шкодував, що не міг котитись ще далі і далі...

Кілька разів підряд Їжачок вибігав на горбочок і з радісними вигуками скочувався в м'які трави. Він був би радий бавитись так і цілий день, але мама сказала:

— На сьогодні досить! У тебе від незвички і так болітиме завтра спинка.

— Так, це правда, годі вже тобі скочуватися, — ствердив мамині слова тато-Їжак, і вони пішли далі.

По дорозі Їжачок згадав про високу гору з другого боку лісу.

— Мамо, чи ми коли-небудь підемо гуляти на ту гору? Я хотів би вилізти на саме верхів'я і покотитися вниз.

На це його бажання батько суворо відповів:

— Ніколи навіть і не думай про це! Біля тієї гори живе старий Лис, який вже давно має намір піймати нас. І взагалі з високих гір скочуватись небезпечно.

— Чому? — здивувався Їжачок. — Адже це так цікаво!

— По дорозі ти можеш наскочити на камінь і поранитись. Найгірше те, що ти довго не зможеш зупинитися, скотившись з високої гори.

— Ти можеш закотитись аж у село, де тебе піймають люди і вже ніколи не випустять до нас, — стурбовано промовила мама.

Їжачок посмутнів...

«Шкода, — подумав він про себе, — що біля тієї гори живе Лис, а то б я обов'язково скотився з неї. Бодай один раз. Тоді б я котився довго-довго!»

Увечорі перед сном маленький Їжачок уявляв себе на самому верхів'ї високої гори. А коли зовсім потемніло і над лісом засяяв яскравий повнолиций Місяць, Їжачок тихенько виліз із нірки і побіг в напрямку гори. Йому так хотілось вибратись аж на саме її верхів'я, потім згорнутись клубочком і швидко-швидко покотитися вниз!..

Ах, це було так привабливо, так захоплюче!

Про Лиса Їжачок навіть і не згадував. Він був певний, що Лис тепер спить і його не варто боятись.

Їжачок біг щодуху. Ось він уже вибіг із лісу, біжить полем. Ще трошки — і він буде біля гори.

— Шур!.. Шур!... — почулося в нього над головою.

Їжачок згадав, що батьки вчили його в хвилину небезпеки згорнутись клубочком і сидіти нерухомо. Він так і зробив.

— Шур!.. Шур!.. — прошипіло ще кілька разів угорі і замовкло.

Їжачок підняв голову: величезна сова, покружлявши над ним, полетіла в ліс.

— Як добре, що вона мене не помітила. — подумав Їжачок і ще швидше побіг до гори. Добігши до її підніжжя, він побачив, що гора була набагато більшою, ніж здавалася здалеку. Вилізти на її верхів'я було не так-то вже й просто. Але маленький Їжачок був дуже упертим і вирішив за всяку ціну досягти задуманого.

Добравшись до половини гори, він відчув, що сили його слабіють. У нього майнула думка:

— А може не треба лізти на саме верхів'я? Може краще вже тепер згорнутись клубочком і покотитися вниз?

Їжачок трохи подумав і вирішив:

— Ні, я мушу обов'язково добратись до верхів'я!

Напружуючи рештки сил, він таки добрався до неї. Поглянув навколо і сказав сам до себе:

— Молодець, Їжачок! Шкода, що зараз ніч і ніхто тебе не бачить, а то напевне всі тобі заздрили б.

Його радість поменшала, коли він поглянув униз. Гора була дуже високою і він міг закотитись хто-зна куди. Може й справді аж у село, як колись казала мама?.. Але Їжачок потішав себе тим, що він зможе завжди в потрібну хвилину зупинитись. Він згорнувся клубочком, промовив:

Раз, два, три
Я лечу з гори!

Чотири, п'ять, шість,
Мене Лис не з'їсть! —

і покотився вниз...

Він котився так швидко, що навіть вітер не міг би його наздогнати. Ось уже й гора кінчиться, а він все котиться, котиться далі... Ось уже й село недалеко, а Їжачок ніяк не може зупинитися. Згадав він тоді батькові слова, але тепер вже було пізно. Якась дивна сила штовхала його все далі і далі. Він проминув село, викотився на шлях, покотився незнайомими полями і лісами... Перекотився через міст над річкою, через яр і викотився на широкий шлях, де вже ніщо не могло його зупинити, бо шлях був рівний і такий довгий, що йому кінця-краю не було видно...

Злякався Їжачок. Серденько його забилося тривожно, на очі навернулися сльози. Попробував ще раз зупинитись, та де там! Котився так само швидко, як і раніш... Ось перед ним великий, глибокий яр. Їжачок знав, що коли він упаде в цей яр, то покалічить собі ніжки.

— Мамо! — крикнув переляканий Їжачок... — і прокинувся. Побачив себе вдома, на м'якому листі, поруч мами і тата, які спокійно спали.

Їжачок також заснув незабаром, подумавши перед тим: «Тепер я вже ніколи навіть не згадаю про ту гору. Як добре, що все це сталося уві сні!»

ЗАЙЧИК, ЛИСИЧКА І МУДРИЙ КРУК

Чому його прозвали інші звірі «Білоплямкою», маленький Зайчик довго не знав. Розглядав себе з усіх боків, щоб знайти на собі білу плямку, але знайти її ніяк не міг. Увесь він був сірий. Чому ж тоді прозвали його інші звірі «Білоплямкою»? Довго думав Зайчик і вирішив запитати про те старого Крука, якого всі звірі звали Мудрим, бо він літав далеко за ліс і багато бачив...

Тож, помітивши якось Мудрого Крука аж на самім верхів'ї високого дуба, Зайчик гукнув до нього:

— Дорогий Круче, чи не міг би ти спуститись до мене ближче?

Мудрий Крук був дуже старий і не дочував. Тому Зайчикове прохання лишилось без відповіді. Білоплямка згадав про те, що Крук не дочуває і почав робити лапками знаки, пояснюючи ними своє бажання порозмовляти з Круком.

Крук зрозумів, чого хоче Зайчик, бо ж не даремно його звали Мудрим. Повільно й поважно здіймаючи крила, як і личило Мудрому Крукові, він злетів із дуба і приземлився біля Зайчика. Білоплямка зрадів:

— Дорогий Круче! Всі звірі зуть тебе Мудрим і це напевно правда... Тож чи не міг би ти мені пояснити, чому мене називають Білоплямкою? Ти напевно щось про те знаєш.

— Знаю, це пр-р-равда! Кр-р-раце мене ніхто того не знає, бо я Мудр-р-рий Кр-р-рук.

Вимовляючи букву «р», Мудрий Крук, як і всі інші Круки, повторював її по кілька разів. А тому, що він був не просто собі Крук, а Мудрий Крук, то буква «р» звучала в нього дуже поважно. Зайчик, щоб краще зрозуміти, що казатиме Мудрий Крук далі, аж вушка підняв догори. А Мудрий Крук продовжував:

— Звуть тебе «Білоплямкою» тому, що на кінці хвостика ти маєш білу плямку.

Від здивування Зайчик аж підплигнув:

— Як? У мене на хвості є біла плямка? Це правда?

— Так, це пр-р-равда! — відповів Крук і знову злетів аж на саме верхів'я дуба. А бідний Зайчик, як не викручувався на всі боки, білої плямки так і не побачив. Це тому, що вона була зовсім маленька і на самому кінчику його куцого хвостика. Побачити її Зайчик міг би тільки в дзеркалі, а про таке він ніколи навіть і не чув.

Лисиця, ідучи мимо, здивовано поглянула на Білоплямку:

— Що з тобою сталось, Білоплямко? Чому ти увесь час крутишся на всі боки?

— Та оце хочу побачити білу плямку, що в мене на хвості, а ніяк не можу.

— Ха-ха-ха! Хі-хі-хі! Ти сказав «на хвості»... Ой, як смішно! Хі-хі-хі...

— Чого ж тобі смішно? — здивувався Білоплямка.

— Тому смішно, що хвоста в тебе нема.

— Як так нема? — обурився Зайчик. — Хвостик у мене хоч і маленький, а все ж таки є!

Лисиця продовжувала насміхатись над Білоплямкою:

— Хі-хі-хі! Хіба ж це хвіст? Це ніщо! Ти ось поглянь на мій хвіст! — І вона кілька разів покрутила своїм хвостом. — Тільки мій хвіст може зватись справжнім хвостом. А в тебе... Хі-хі-хі! Хіба це хвіст, хіба це краса?

— Це також кр-р-раса, це також кр-р-раса! — несподівано промовив Мудрий Крук. Він кілька хвилин тому злетів на найнижчу гілку дуба і чув розмову Зайчика з Лисицею.

— Що ти сказав, Мудрий Крuche? — перепитала Лисиця.

— Я кажу, що це також кр-р-раса! — повторив Мудрий Крук. — Кожен звір-р має свою кр-р-расу. Ти ось, Лисице пишногохвоста, гар-р-на тим, що хвіст у тебе великий та пишний. А Білоплямка гар-р-рний тим, що хвостик у нього маленький. І якби ти, Лисице, була хоч тр-р-рохи мудр-р-рішою, то вже давно помітила б, що саме завдяки маленькому хвостикові усі Зайчики набагато симпатичніші від Лисиць. Це пр-р-равда!..

І Мудрий Крук, поважно здіймаючи крила, знову злетів на верхів'я дуба.

А Лисиця задумалась... Що означало слово «симпатичний», вона не знала, бо ніколи такого слова не чула. А Мудрий Крук сказав, що саме завдяки куценькому хвостикові Зайчик симпатичний. Питати у Білоплямки, що означає це слово, Лисиця не хотіла, щоб себе не соромити. Тому вона швиденько побігла собі далі, роздумуючи над словами Мудрого Крука.

А Білоплямка, весело підсакаючи, побіг оповісти іншим Зайчикам про те, що хоча хвостики у них і маленькі, але дуже симпатичні.

Д Р У Ж Н І Й   Г У Р Т

Одного тихого сонячного ранку песик Сірко виліз зі своєї буди, ліг серед двору на сонечку і солодко задрімав.

У дворі було тихо, спокійно...

Навіть півник, який не міг довго мовчати, бо був справжнім співаком, — і той уже давненько тихо сидів на плоті. Йому, може, й хотілося заспівати, але він не наважувався порушити тишу. Недалеко від нього ходила поважна Квочка зі своїми курчатами. Вона вчила їх, як треба вигрібати їжу навіть із землі. Розгрібала лапками землю і завжди щось там знаходила: або якогось хробачка, або крихточку хліба, або зернину. Курчата і собі розгрібали землю, хоча зовсім не були голодні, бо не минуло й години, як вони поснідали смачним просом.

Кіт Мурко, який приятелював із Сірком, підійшов до нього і ліг поруч на сонечку. Сірко, почувши біля себе якесь шарудіння, підняв голову і невдоволено загарчав. Коли ж побачив Мурка, який тихесенько примостився поруч, то знову заплющив очі і задрімав. Тиша і спокій панували у дворі...

Та раптом зчинився переполох! Закричала Курка, закукурікав Шівень на плоті, запищали Курчата, загавкав Сірко. Прокинувся Кіт, який встиг був уже заснути. Він не розумів, що сталося, але також нявкав, приєднуючись до загального гамору.

Більше всіх кричала Квочка.

Вона бігала по дворі, затуляючи собою переляканих Курчат. А їх було тепер на одне менше...

Великий, страшний хижак-Шуліка впав несподівано з неба, схопив одне Курчатко і поніс його під хмари, міцно тримаючи хижими пазурями. Бідна Квочка гукала на поміч, але вже було пізно... Навіть господиня ферми, яка прибігла у двір, почувши крик, навіть вона не могла вже нічого зробити. Шуліка злетів високо вгору і зник з очей.

Господиня підійшла до Сірка і почала на нього сваритись.

— Ти куди дивився, ледащо? Хіба ж ти не міг відігнати Шуліки? І тобі тепер не соромно?

Сірко винувато схилив голову.

Довго ще сварилась на нього господиня, а підкінець сказала:

— Тепер дивись мені! Якщо Шуліка прилетить знову, не підпускай його і близько до Курчат, бо інакше я прожену тебе з двору.

Коли господиня пішла в хату, Кіт підійшов до свого товариша і почав заспокоювати його.

— Не журись, Сірко, не прожене тебе господиня. Я поможу тобі піймати цього поганого Шуліку.

— І я поможу! — сказав Півень.

— І я також! — приєдналася до гурту Курка.

— І я! І я! І я! — запищали всі Курчата.

Сірко повеселішав.

— Ну, коли ми будемо дружні, то Шуліка від нас не втече.

А Шуліка, як навмисне, не з'являвся аж три дні. Та на четвертий день він знову закружляв над фермою. Першим помітив його Півень:

— Ку-ку-рі-ку! — тривожно закричав він. — Шуліка летить!

Квочка з курчатами одразу ж побігла ховатись під парканом, а Сірко заліз у відро, щоб Шуліка його не побачив. Кіт видряпався

на дерево, щоб у потрібну мить плигнути на Шуліку. Півень сховався за кущем.

Шуліка, описуючи в небі кола, спускався все нижче. Коли ж він був уже зовсім при землі, Сірко вискочив з відра і схопив Шуліку за хвіст. Прибіг Півень і почав бити Шуліку дзьобом по голові. Кіт плигнув з дерева прямо на Шуліку і придавив його до землі. Прибігла Квочка з Курчатами і всі вони накинулись на Шуліку.

Бій тривав недовго. Не минуло і трьох хвилин, як Шуліка лежав нерухомо на землі.

— Ось бачите, — сказав Кіт, — завжди краще оборонятись гуртом.

Сірко подякував друзям за допомогу і сказав, що він також, коли буде треба, їм допомагатиме.

НЕВДАЛЕ ПОЛЮВАННЯ

Був світлий, місячний вечір. Голодний Лев вийшов на полювання. Помітивши, що хтось заворушився в кущах, він гукнув:

— Гей, хто там такий? Виходь сюди, я тебе з'їм!

В кущах сиділа Лисиця. Почувши грізний голос Лева, вона, хоч і була дуже злякана, спокійно відповіла:

— Е-е-е ні, мене ти ніколи не зможеш з'їсти.

Лев зацікавився: який звір сміє так із ним розмовляти?

— Що ти за звір і як тебе звати? — гукнув він до Лисиці.

— Я звір, якого ти ще ніколи не бачив, — відповіла хитра Лисиця. — Я дуже страшний звір. Я — звір-велетень! Тому я ніколи не ходжу вдень, щоб не лякати інших звірів. Побачивши мене, вони всі ловмирили б з переляку.

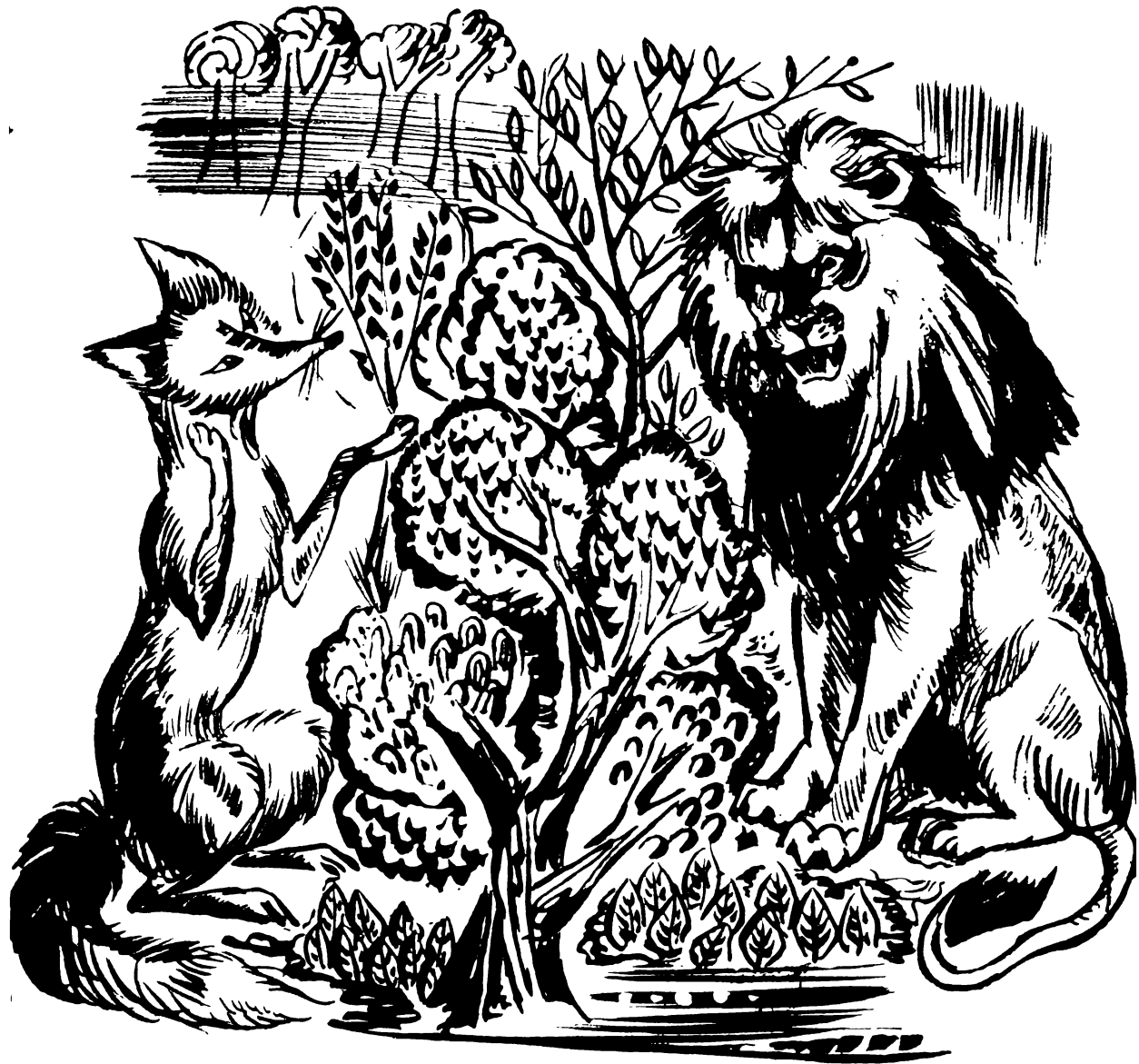
— Ха-ха-ха! Го-го-го! — засміявся Лев. — Ану виходь лишень сюди, побачимо, хто з нас перший помре від переляку!

Лев грізно клацнув зубами.

Лисиця ще більше перелякалась... На деякий час вона замовкла: їй треба було добре подумати, що і як відповідати Левові. Розгніваний її мовчанкою, Лев підійшов ближче до кущів.

— Якщо ти зараз же не вийдеш, то я плигну в кущі, знайду тебе і з'їм!

— Хвилиночку, грізний Лево! — поспішила хитруха. Ми ще не закінчили нашої розмови. Ти щойно питаєш, як мене звати... Мусиш

мати терпіння вислухати мою відповідь, бо інакше не личить робити Левові, якого всі звірі звать царем.

— Добре! заревів Лев. — Кажу, як тебе звати, а вже потім я напевне тебе з'їм!

— Моє ім'я — Страх! — мудрувала далі лисиця. — А звать мене таким ім'ям тому, що я дуже великий і страшний звір.

— Не вірю! — заревів Лев. — Який же з тебе страшний звір, коли ти навіть заревіти добре не можеш і говориш тоненьким голосочком, ніби як лисиця?

Лисиця аж похолела з переляку... А що, коли Лев її пізнав?

Та все таки вона вирішила якось викрутитись.

— Це нічого, що голос у мене не дуже сильний. А може в мене навмисне такий голос? Адже всяко буває... Он жирафа яка велика, а зовсім безголоса, слова не може вимовить.

— Це правда, — подумав про себе Лев.

— Отже, мій любий Лево, я раджу тобі не дуже близько підходити до кущів. Бо як тільки мене побачиш, — одразу ж помреш з переляку. Мене вже бачили двоє тигрів, вовк і ведмідь, і всі вони, раз тільки глянувши на мене, повмирали з переляку.

— Не вірю! — знову грізно заревів Лев. — Не вірю!

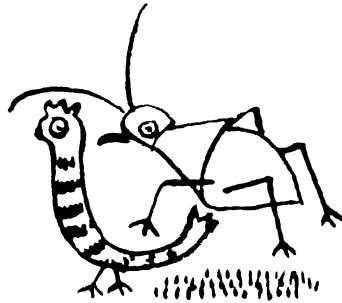
— Ну що ж, коли ти й досі мені не віриш, то я зараз вийду, щоб ти мав змогу переконатися в правдивості моїх слів. Лисиця замовкла на яку мить, мудруючи, що б його далі зробити? Глянувши на всі боки, вона помітила, що цього вечора, завдяки ясному місячному промінню, від дерев падали довгі тіні. Лисиця вирішила це використати.

— Слухай Лево! Тільки тому, що я поважаю твою силу і твій розум, хочу дати тобі востаннє маленьку пораду. Слухай уважно! Той, хто дивився на мене, страшного звіря-велетня, — помирав одразу ж. Але той, хто тікав, побачивши мою тінь, — той лишався

жити. Візьми це собі до уваги. Бо, кажу тобі щиро, я не хочу твоєї смерти. Адже, як не як, після мене ти наймогутніший між звірів і я почуваю до тебе братерську любов... Це все, що я хотів тобі сказати. А тепер ти можеш поглянути на дорогу.

Як тільки Лев відвернувся від кущів щоб глянути на дорогу, Лисиця швиденько вибігла зі своєї схованки і стала так, щоб тінь від неї падала якраз поруч Лева. Побачивши біля себе величезну, довгу тінь, Лев не на жарт перелякався. Він подумав, що там, в кущах, сидів і справді якийсь страшний, невідомий йому досі, звір. Підібгавши хвіст, побіг Лев якнайдалі від тієї страшної тіні.

— Хочу тобі дещо сказати! — гукнула йому вслід Лисиця. — Якщо хочеш вирости таким великим і могутнім, як я, то не їж ніколи лисячого м'яса. Воно шкодить здоров'ю!

НЕСЛУХНЯНЕ КУРЧА

Біда була Квочці-мамі з найменшим її дитятком! Кілька разів на день воно губилось: або на вулицю вибіжить крізь щілину в паркані, або в кошик якийсь залізе, або забіжить в хлів до корови Лиски.

Бідна Квочка-мама, скільки вона з ним намучилась! Одного разу трохи не вмерла з переляку, побачивши свою дитину біля ноги корови Лиски. Адже Лиска могла роздавити маленьке курчатко, зробивши один тільки крок...

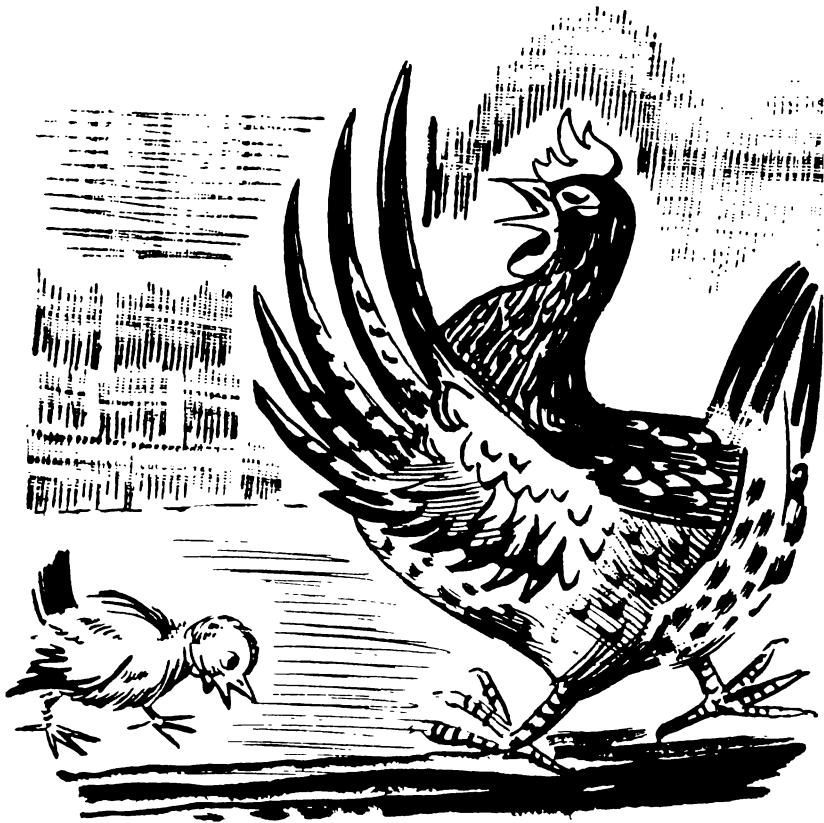
Бідна, бідна Квочка-мама!

Кожного ранку, виходячи з дітьми на подвір'я, вона повчала їх: — Ко-ко-кожний з вас мусить ходити біля мене. Ніко-ко-коли не забігайте в хлів до Лиски, бо вона дуже легко може роздавити вас своїми величезними ногами. Ко-ко-ко-корова не любить, щоб її турбували. Ніколи не залазьте в той ко-ко-ко-кошик, що стоїть біля воріт. Його зовсім несподівано може взяти дядько Максим і поїхати з ним на базар. Тоді ви обов'язково загубитесь в дорозі.

Всі семеро курчат уважно слухали мамині слова і завжди про них пам'ятали. А найменшеньке, восьме, забувало про них, як тільки виходило на подвір'я.

Багато разів на день доводилося журитись Квочці-мамі:

— Куд-куд-куд-куди воно знову поділося, оте неслухняне Курча? Ко-ко-ко-коли вже воно, нарешті, порозумнішає?

І ось одного дня сталася пригода, після якої неслухняне Курча вже завжди пам'ятало про матусині слова.

Гуляючи по подвір'ї, воно залізло в кошик, що стояв біля воріт. Саме в той кошик заборонила йому мама залазити. Але неслухняне Курча, як і раніш, не звертало великої уваги на мамині слова. Залізло собі в той кошик, лягло на щось м'яке і задрімало.

Коли ж прокинулось, то зразу ніяк не могло зрозуміти, де воно і що з ним робиться? Його увесь час трусило, кидало на всі боки і воно ніяк не могло стати на ноги. Страшно стало Курчаті...

— Ці-і-іп... Ці-і-іп... — жалібно заплакало воно з переляку.

На щастя, його плач почув дядько Максим, який їхав з кошиком на велосипеді в сусіднє село. Він зупинився, поглянув у середину кошика:

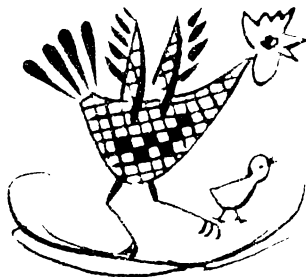
— А-а, це ти тут, Неслухняне Курча. Яке ж ти нерозумне. Ще трохи — і ти впало б на шлях. А тут і Лисиця може ходити, і Шуліка кружляє не раз на цим шляхом.

— Ці-і-іп... — ще жалібніше заплакало Курча.

— Добре, не плач вже, я відвезу тебе до мами додому, тільки ніколи більш не залазь до цього кошика!

Дядько Максим привіз Неслухняне Курча додому, на рідне подвір'я, де його вже давно шукала заклопотана мама.

— Ціп! — радісно вигукнуло Курча і побігло до неї. З того дня воно стало дуже чемним, слухняним і ніколи вже не залазило до кошика, в якому набралось стільки страху.

Зміст

	ст.
Їжачок	3
Зайчик, лисичка і мудрий крук	8
Дружній гурт	12
Невдале полювання	16
Неслухняне курча	20

